

POGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; m. n. Akademia; Kisfaludy társaság; magyar gazdasági egyesület; nemzeti színház; népi, könyv-kiadó társaság; debreczeni hírek; Vegyes közlemények szombathelyről; szepesmegyei közgyűlés; jászberényi unjonozás; gyapjúkereskedési nézetek; 'sa' t.) Spanyolország (a' papi jószágok eladatnak; 's a' t.) Anglia (parlamentnyitási trónbeszéd; a' válaszfóliát módosítás nélkül elfogadtatva; 's a' t.) Legújabb hírek. Gabonaár.

Magyarország és Erdély.

Őcs. 's ap. kir. Felsege kir. tanácsos m. kir. egyetemi sebész prof. és m. akad. tiszt. tag dr. Stáhl Ignácot m. kir. helytartósági tanácsossá és Magyarország főorvosává; kir. tan. egyetemi gyógyászat-prof. és szinte m. acad. tiszt. tag dr. Bene Ferenczet pedig a' pesti orvosi kar elnökévé és az orvos-sebész tanulmányok igazgatójává méltóztatott kegyelmesen kinevezni. (Mag. tudósítás.)

Magyar tud. társaság ülései januariusban. Jan. 4. Horváth Mihály lt. anjoui királyink hatásáról értekezett a' magyar nemzeti 's népi életre. Előrebocsátván, hogy az Anjouk külpolitikája az Árpádokétól egészen elütöleg a' közönyösség helyébe avatkozó rendszer léptetett, mi által azonban fényes kormányuk az országot külvizonyai tekintetében, állandóbb hatalomra nem emelte, 's kevés boldogító eredményt hagyott maga után: a' belviszonyok fejtegetésére tért által. Itt először is a' statusformára, 's különösen az országglási rendszerre hatásuk tekintetében kiemelte mindenképen, hogy anjoui fejedelmink a' királyságnak személyes tulajdonai 's ügyes politikájuk által addig nem ismert kölcsönzének ugyan, de a' trónnak az oligarchia által az előbbi zajos időkben meggyengített alapját elmulaszták nemzeti elemekre épített intézetek által megszilárdítani; a' néposztályok tekintetében pedig, ugyan az oligarchiát különféle okokból igenis meg engedék erősödni, mi által később a' haza zavargásokba döntetett, 's így a' nemzeti jogok is veszélyeztettek. Az alnemességet I. Lajos szaporította ugyan az udvarnokokból lett egy telkes nemesekkel: de másfelől az ősiség megállapítása által a' nemesség jogait meg is szorította. A' papságot pártolák a' királyok, de királyi jogokat annak ellenében erőteljesen gyakorolták. A' városiakat kivált finanziaügyi okból gyarapították, ellenben a' porságot a' kilenczed 's az urak patrimonialis hatalma által önkénynek tették ki, minek a' megerősített szabad költözési jog ellensúlyt nem tarthatott. Üdvösebb hatásukat mutatta ki előadó a' közgazdaság tekintetében: névszerint a' bátorsági intézeteket jobb karba állították, 's különösen az igazság-szolgálatást az isteniületek tökéletes megszüntetése 's helyökbe czélszerűbb törvénykezési formák állítása 's a' törvényszékek szabályoztatása által jobban elrendelték; a' büntető törvényt rendezék és szelidíték; a' mult időkben a' várszerkezet felbomlása miatt igen meggyöngült hadügyet, a' banderiumok felállítását által jobb karba állították; továbbá a' finanziaügyet, a' lucrum camerae helyébe állított kapuadó, szorgalmas bányamivelés, koronai javak beváltása által jogszerűleg, a' papság és városok önkényes adóztatása által pedig néha kényurilag gyarapították: másfelől azonban az udvarnokok felszabadítása 's jószágparálás által a' statusjövendőt javendőre csökkenték. A' statusbani élet rajzolására menvén által mutogatta értekező, miképen a' magyar Anjouk az anyagi érdekeket a' városok, 's városi foglalkodások, u. m. kézművek és kereskedés gyarapítása által egy részről emelték ugyan, de másról a' porságnak uri önkény alá vettetése által a' földmivelésre ártólag hatottak; a' tudományt és művészetet többféleképen, emelték; az egyházi 's vallásos életnek önvallásosságuk, térítések 's missziók által némi élénkséget kölcsönöztek, de nem minden példája nélkül a' túrelmellenségnek. Mutogatta végre előadó, miképen az Anjouk az erkölcsi 's nemzeti életben, nyugoti eszméket, szokásokat és erkölcsöket oltának magyar keleti törzsbe, de míg a' nemzeti érzet a' hatalmas királyok fényes uralkodása alatt egy részről emelkedett: a' népi élet bővebben ki nem fejtegetett, nem termékenyítettett, sőt valamint az erkölcsi érzet csökkent az olasz ledérség behatásától, úgy a' nemzeti élet is vesztett mélységében a' magára öltött csillogó külszin alatt.

M. tud. társaság. Akadémiai költségen legközelebb megjelent: Népszerű erkölcs tudomány. Irta Zsoldos Ignác m. acad. rendes tag. Sr. 54 lap. Ékes borítékba fűzve velinen 12 kr. cp. Tanítók, papok stb. vagy azon hatóságok, földesurak 's általában népbáratok, kik ezen erkölcsjavításra czélzó népszerű iratot netalan ajándékképen is terjeszteni kívánnák, Eggenberger József és fia középponti könyvárosoknál 4 fton. vehetnek ötvenet. Több felől érkezett felszólítások következtében az Edvi Illés Pál és Warga János, elemi munkáik mellett a' társaság által kiadott Magyar és Erdély ország kisdéd földképe, valamint a' szépírás mintából is lesznek rövid idő múlva példányok Eggenbergernél 's általa a' két haza minden könyvárusainál kaphatók; és pedig az abrosz színhez ve 1 jó garason, a' szépírás példány 1 krajczaron. Pesten febr. 1. 1841. Dr. Schedel F. tit.

(Kisfaludy társaság.) F. hó 6-án nagy számú hallgatóság előtt tartá a' m. n. Akademia termében délelőtti tizenegyedféltől 12 óráig közgyűlést a' Kisfaludy társaság; a' szépnemből szinte számosan jelentek meg; ez ünnepélyre, melly iránt annyira növekszik a' közrészvét, hogy pár év múlva az akad. terem alig fogja mind elfogadhatni azokat, kik elhunyt koszorús hazánkira iránt szives tiszteletüket nyilvánítani törekcsenek. A' gyűlést Székács lelkes beszéde nyitá meg az emlékek czéljáról 's társulatok szelleméről, mit a' jegyző (Tóth Lőrincz) hivat. előadása követett az 1840re kitűzött jutalmak eredményéről, melly szerint a' szépműtani kérdésre kitett 15 arany jutalmat Gondol Dániel nevelő Bécsben nyerte meg, dicsértetett pedig Müller Godofréd

jogtanár Pesten. A' költészeti 12 arany jutalmat Szilágyi István nyerte Debreczenben, dicsértettek: Szilágyi István, Medgyes Lajos, Tárkányi Béla 's Pajer Antal. Ezt követé: a' jeles költészeti beszédek fölolvása Bártfay 's Schedel által, ezenkül ez utóbbi néhány versezetet olvasott föl Kisfaludy Károlytól, közbeszótt nyomos kalauz észrevételekkel a' költészet komolyabb irányáról, végre Székács „Helione“ czimű novelláját olvasá föl Jósika Miklósnak. Az egészet a' jövő évi jutalomhirdetés és rövid köszönő beszéd zárá, a' jegyző által előadatva. A' hallgatók elégtelen távoztak el a' teremből, áldást mondva korán elhunyt Kisfaludyknak hamvaira, 's virágzást ohajtva e' lelkes társaságnak, melly illy szépen ünnepli meg nagy honfitársunk emlékeztét. (Bővebben jövő Társalkodónkban.)

A' mult országgyűlési ifjak képtársasága alapján létesült *népikönyvkiadó egyesület* f. h. 3-án tartott választmányi ülésében határozattá lön, hogy az ezen és aug. 20-ig beküldendő 's 50. arannyal díjazandó pályamű feladata figyelmeztetés végett, ujlag emlékeztetbe hozassék; minek következtében a' mult évi Jelenkor 7-ik számában őszelő 2kán közre bocsátott versenydíjat ide iktatjuk: *Készítsessék t. i. köznépiünk számára, egy könnnyen érthető, 's legföljebb 40 nyomtatott iányi természetű (physikai) kézikönyv, különös tekintettel a' földmivelésre, 's a' nép közt uralkodó babonás balhiedelmek kiirtására.* 'S minthogy némelyek e' feladat egy részét balul értve, a' pályamű nyomtatandó ivszámát meghatározottak vélik, szükségesnek tartja nyilvánítani az egyesület, miszerint az ivmennyiség tekintetbe nem fog vétetni, hanem annál inkább a' rövid, világos, jótapintatú 's így minél népszerűbb előadás. Továbbá az egyesület pénztárának állapotja megvizsgáltatván, az előmutatott, 's helyeseknek talált számadásokbul kitetszett, hogy ekkoriglan 777 kép adatván-el, 's ezek árából az egyesület fenmaradt adósságai (373 ft. 's 46. xr.) levonatván, a' társaság tőkéjének állása 403. ft. 's 14. xr. p. p.; mi által a' már feltett első jutalomkérdés bőven fedezve van, 's kevés idő múlva egy másik is tüzetthetiki. Ezen tőkepénz biztos helyre adatott kamatra, 100. ft. pedig Deák Ferencz arcképének 500. példányban, chinai papiron készült lenyomatására fordítatott, mellyet a' többi arcképpel (Batthyány Lajos gr., Bezeredy István, Erdődy Sándor gr. Palóczy László, Pázmány Dienes, Széchenyi István gr. és Somsich Miklós) együtt, Heckenast, Ehrenreich, és Grimm könyv- és szépműárusoknál, 's Tóth Lőrincz egyesületi pénztárnoknál folyvást kaphatni, darabját 1. p. ftért. Addig is, míg a' t. közönséget ezen egyesület keletkezésével, 's czéljával körülményesen megismértetnők, tisztelettel figyelmezteljük hazánk lelkes fiait és leányit, hogy ama' képek egész jövendelmé, az egyesület alapítókéjének gyarapítására, 's már többször említett czélunk előmozdítására szolgáland, melly: *köznépiünk szellemi és anyagi jobblétének eszközésére olcsó népkönyvek kiadása által hatni.* 'S így e' szent irányú ügy tetleges pártolására kétszeres bizalmunk van földhíni minden hazafit és népbáratot. — Vachot Imre. m. k. jegyző. —

Vegyes közlemények Szombathelyről. Ha azt véli ön, hogy nincs, vagy levén a' huzamos hidegben, befagya tintám, csalatkozik. Lehetne szerencsém önhez, kis magányomban, nem járna ugy, mint Petrarca a' lüttech-i zárdában. Szül vala csak a' mult év: képező-intézetet a' falusi iskolá-tanítók számára, rózsá-ünnepet 'st. e. f. siettem volna tudatni: de illymire utolsó levelem óta nem adaték alkalom. Ez nem panasza. Vasmegettel nyilvánítá, hogy az idő nem gyenge a' szükséges javítások elfogadására, és hol annyi áldozat tétetett az emberiség oltárára, mint keblében, ott nem félhetni, hogy a' soknak „megkora“ elve mara(d)smusba döntend az uj jóhoz édesülők-és édesítők. Igaz ugyan, hogy homály vonul el vidékünk némelly völgyei... 's a' bérczetőkön (tan nyers fa-faj- miatt?) vig fellobogás helyett, csak füstölög, sisereg a' tűz-példa; de, mindennek ideje levén, eljövend e' nézetből is az anyagot-hanyagot-felélesztendő szellem. Ezt, a' jövendő veséjében nem nyulhatván, erősen reményem, pedig a' szegény magyarnak a' remény is jó, noha esekély ebből nyeresége, mint a' művészeknek, ki jól ügyel árjegyzéki összeadására, de más részről a' kivonást ugy kezelik, hogy az eredmény meghiusul. Reményünk valósulásáig fussuk át jelenünk hírtárczája vegyes közleményit. A' szombathelyi püspökségben f. évre megjelent névkönyve szerint, van: 4 valóságos apát, 2 czimzetes, 2 v. prépost, 1 perjel, 6 v. kanonok, 5 tisztb., 6 fő, 20 alesperes ugyanannyi kerülettel, 183 fára? (parochia), 845-(191 egyházas) fő, 163 lelkész, 19 lelki helyettes, 52 segédpap. — Tanító: gymnasiumiban 12, lyceumában 4, seminariumában 4, illető kormányzókkal, a' megyén kívül 1. — Van továbbá sz-széki ülnök 15, rokkant-pap 7, néhány nyugalmazott lelkész, tanulmányvégzett 9, tanuló 52 (12 veszprém-megyei) kispap. A' közkegy árvaházban 2 papelnök alatt 77 növendék. Nyolcz szerzetes-lakban 78 tag, 7 prám. kanonok, 16 bened. 7 cister. 11 domonk. 37 ferenczi rendből. — Az összes lélek-szám: 348,737. Vallások szerint: 271,155 kath. 17 gör. 59,166 ágost. 11,988 helv. 6411 zsidó. Az evang. 42, reform. 9 templomot, izraeliták 11 zsinagogát számlálnak. A' püspökség f. arai és egyházi közül némelyek már 1155—1202, 1300—1329, 1343—1374, 1383—1439, 1443—1500, 1525—1548 'sa' t. évben virágoztak. Legtöbb alapítottat 1690—98 körül. A' nyelvimigy gyakoroltatik: magyar némettel 7, horvással 1, vandallal 3, némettel és horvással 3, német 35, német horvással 15, vandallal 2, horvással 6, vandallal 14 f. arában. Ennyit a' névkönyvből, mellynek kettős hiánya az, hogy a' nemzeti és falusi iskolákban tanuló ifjuság számát följegyezni elmulasztá, sőt a' két kir. gymnasium igazgató és tanítóinak neveiket is kihagyá. Ez nem igen nagy gazdaság! az elsőhez csak egykét szám kívántatnék (lásd a' veszprémi névkönyvet), tizen-négy név pedig nem sok lapot foglalna el, 's bár mennyit! a' tisztas hivatalt 's tanítókat és szülők közti viszony becses nevek közlését követelik. — Ta-

lálkozám már az életben olyanokkal is, kika' pramonst. kanonok uraknak a latin D. czimet, hogy így mondjam, sokalták, az illyenek pillantsanak a külföld névkönyveibe 's például a brünni p. megyeiben minden präm. kanonok neve előtt a 'Herr' czimet föllelendik. — A' megyéből kis városkánkba térve, ebben (ide nem értvén más névvel nevezett részeit és filiáját) a' tavaly születtek 138an, meghaltak 132en, köztük: Mersics Lajos h. ügyv. 's közelebről Eitner János, míg élt, szép jellemeivel köztiszteletet nyert polgár. Ezekkel a' halottak békes honában lepihent minden földi öröm és szenvedés, de az élők, költői nimbus nélkül irom, vallás lelkétől ihletve indulának szembe a' homály lepte jövőddel. 'S noha vannak körünkben is lelki hályogban szenvedők, hidegvette keresztyének, de léteznek 's hála Istennek többen léteznek buzgók is, anyaszentegyházunk hű fiait és leányait, kikkel a' mult év fogytán 's az új első napjaiban, mintháladók- és imádókkal tömve valának, fő és két szerzetes egyházunk. Szép! 's annál szebb jellem, mert ezen egyházgyakorlók a' szentlélek eleven templomját sem feledik el, minek, hogy több esetet ne említsék, egy a' vidékünkre vándorlott, hideg őszszel szabad ég alatt sátorozott, meztelen magzatokkal, 's új szülöttel terhelt cigány család, mellynek főnöke börtönben hűsöl, emberileg történt ellátása, elég tanuja. Vallásos meleg szép foka! az emberi szívek hőmérőjén soha se érj fagypontra!! — A' gyermek és fiatal világból közlésre méltó, hogy városunkban, mellynek alig van 4000 lakosa, a' lyceumtól kezdve le egész a' kisdedovó-intézet és magánytanítóig körülbelül 800 növendék jár az értelem- és szív-képező terembe. Miután születni eset 's csak nevelés ad nemes életet, engedje isten a' szebb jövődnek illy számos bimbóji szülők, tanítók és hazánk örömeire nyiljanak! A' tanodák tözsomszedságában maga helyén lenne literaturai világunkból is némelly újdonságokat kiemelni?! ezt másokra bízom, magam csupán azt jegyezvén meg, hogy városunk eddiglen nem bír a' kor kívánatának megfelelő könyvnyomó-intézettel. Mint hallik, ezen Reichard új tulajdonos ur segítendő. — Egyébiránt az olvasásról írhatom, hogy valamint sajnosan tapasztalám sok helység (bár kissé szégyenítő, de némelly nemes közönségekben is) a' hírlapok és újabb könyvek hiányát: épen ellenkező mértékben örvendek, hogy a' „Religio és Nevelés” című egyházi hírlapot, „Tudósításival együtt polgári házakba is láthatom jártni. Azonban körünkben az olvasásnak leghatásos előmozdítója a' kettős casinó könyvei és lapjai maradandnak. Az egyedek közt pedig Pinter Endre präm. kanonok és professor ur (az ismert fejszámoló) az, kinek szivesen nyíló könyvtárcsájából városunk és vidékünk literatúrát kedvelő fiait legtöbb új magyar könyvet olvasnak. 'S ezért a' derék magyar papnak sokszor az a' fizetése, hogy könyvei tábla és sark nélkül kerülnek vissza, 's még valami: azon belézet, hogy könyvei által sok jó terjed. Mi a' városi intézeteket illeti kisdedovónk piezinyei első kísérletre készülnek, sikeréről máskor. A' rajz-iskola fenáll, ápoló-intézetünk idűlnék. Tavaly az új kórházba felvettett 157, meghalt 11, benmaradt 4. A' polgári kórházban elhunyt 1, a' megyei börtönben 3. Ad vocem börtön, mellynek megyénkben, hála az emberbarátoknak! nem annyira sanyargatás, mint (munka és k. oktatás általi) javítás iránya. írhatom, hogy közelebbi látogatásunk benne körülbelül 120 foglyot találék, kik közül 15—30 év közt van negyvenkilen az, 30—50 év közt ötvenegy, 50 éven felül husz, egyetlen 72 éves. Tolvaj 40, verekedő 18, rabló 14, kamra és pincez felverő 8, csavargó 8, gyermekgyilkos 7 (!), gyilkos 5, papírpénz-utánozó néhány, orgazda 2, gyújtogató 2. Nőtelen van 50 körül, nemes 28, evangelicus 21, egy pár reform. és zsidó a' többi kath. Olvasni tudnak mintegy 60. Sokan valának, kik soha itélőszék előtt nem álltak, 48an az el nem itéltek! Erre különféle gondolatokba mélyedtetni. — Fel most a' divat- és vigalmak világába a' szemlélt 's vajha hovaelőző üresen maradandó alországól! 'S ugyanitt is ismernék a' divatvilágot? Igen bizony, Bécs tőlünk nem messze esik 's így változó eleven márai nem hiányozhatnak. Vajjon szemigézők e? azt nem tudom, de azt tapasztalom, hogy a' fényűzés, tehetség-főlötti fényűzés gyógyíthatatlanabb a' tudósorvadásnál 's ragályos, melly meglepi a' legszegényebb osztályt is. Nem sértek meg senkit, ha nyilvánítom, hogy némellyek több boldogságot élveznének, ha nem a' véleményét, de saját keblök- és tehetségüket tennék a' divat hőmérőjévé. — Farsang beálltával a' szendergett vigalmak itt is fölkelnek, de a' kedvek éjjelen hion hembergő ke-rekeket, csak m. n. t. lejtendnek. A' szegény földnép tipegni fog 's ha egy két poharat kiürít is baját feledni, — nem nyilik meg ajka b. e. Vitkovics „magyar jobbágya dalára”. „S annál kevesebb mulathat, mert vannak a' m. világban különös kedv- v. szenvedély-töltések is!! — Egy régi könyv 191—92 lapján a' hajdani izraeliták mulatságiról ezt olvasom: „A' vadászat. nem volt nálok ismételten, de úgy látszik, nem annyira multság mint haszonból üzék, asztalok szükségére, gabnajok és szőlejek megőrzésére. Vadászkutyákat még a' királyoknál sem találunk. Minden bizonyal meggyűlöltették volna magokat, ha a' megmunkált földeket keresztül futkosták — vagy élelem-, pazarló 's kártékony állatokat tartottak volna. A' nagy vadászatok nagy erdőben és hideg tartományok földén kezdődtek! — Az akkori izraeliták- és jelen magyarokat, igaz, nagy köz választja el; de ha már ebeink vannak, a' vadászatban, főleg olly időben, mellyben előláthatni az emberi kéz, láb, orr 's fül elfagyását, a' kutyaságoknak miért rendeltetnek helyetteseikké a' hajtó emberek?! Bizony családok pór keze, lába, többit ér száz nyulnál, 's ideje lenne az éptagot felszegítő helyett, visszaélés 's vétek-irtó vadászatot tennünk. Ez eset, 's bár értenék, kiknek érteniök kell, v. kellene. E' napokban a' ferenczi atyák vicáriusához benyita egy tenyeres-talpas uracs, 's köztük ime párbeszéd történnék. Ur: Reverendissime Vicarie! Vic: Ego non sum Reverendissimus, Ur: (németül) En nem tudok latinul. Vic: Miért kezd tehát olly nyelven szólani, mellybe nincs avatva. Ur: En tengerész-katona vagyok. Bécsbe sietek nyugpénzem kieszközölésére, nekem a' zágrábi püspök 10 p. ft. adott utra. Vic: (Értvén hányat ütött az óra, tehetsége szerint egy pár garast ajánl mondván): Ezzel szolgálhatok. Ur: Nekem ennyi nem kell, én polgárháznál sem veszek el egy huszason alul. Vic: (hátrál) Magyarázgatja, hogy ő többit nem adhat. Ur: Vajjon a' helyzebi püspök adande 5 p. ft. ? Vic: Nem tudom. (ajtot nyithat). Nekem sz. egyháza kell menem, tessék. 'S kellenen uri látogatójától, kivel, annál inkább, mert felhörpöntett vala, nem lett volna tanácsos négy szem közt sokáig beszélgetnie, szerencsésen megszabadult. — Most isten önnel, fogadja szivesen üres hirtárczánk egyvelegit, mellyben közelebről a' többi közt a' megyei kereskedést is érintendem. Ki hinné azt, hogy a' szombathelyi piacon évenként 300.000 pozsonymező gabna fordul meg, egyes kereskedők házaiknál körülbelül 150.000?! 's több is, ha Grécz és Lajbach felé rézs nyilik. Pedig így van. Még egyet, körünkben egy magyar egyed a' konstantinápolyi vagy más keleti hitküldöttséghez készült ott 6, vagy 12 év alatt, az isten országa terjesztésén kívül, a' keleti nyelveket, főleg a' töröket sajátjává teendő, élvén, ezzel anyaszentegyházának 's kivált a' hazai történetek felvilágosítására használandó. — 6

Debreczen télhó fogytán. A' korszerű haladás nemes szelleme városunkat is az ismert eddigi tespedésből mindinkább kezdi kiemelni. „Ötven ezernél több lakost számlál Debreczen, 's még is milly különös, hogy a' kávéházi társalgást, ünnepnapokon is, csak 10 vagy 15, többnyire mindig ugyanazon,

egyedből álló, kör képezi; hogy közönséges színháza nincs; hogy a' derék N. G. tanácsnok által, saját telkén 's költségin építettett mostani szűk színházcsakát, a' jeles Laborfalvy, Egressy, Lendvay, vagy mások vendégszereplésükkor alig látogatja századik lakos, 's így legfeljebb ha 400 nézője van; hogy a' város népességével arányban álló, alkalmas, tánc-terem nincs; hogy a' mostaniban is, a' farsangok vasárnapi vigalmát, legnagyobb üszszebeszelés után is, csak legfeljebb négyszáz egyed élvezi; hogy az eddigi fenállott, de semmi jótékony, vagy haszonárasztó vállalattal nem dicsekedhet, 's csak kávéházi időtöltést nyújtó Casinó, csupán 130 's néhány, 's az is gyéren megjelenni szokott, 's milly neveltséges! rang szerint elosztott játékasztaloknál mulató — tagból áll 'stb.“ — A' városunkon naponkint kereszttulazott müveltebb idegeneknek, illynemű 's még ezeknél is képtelenebb, — de valljuk-meg őszintén, meg nem czáfolható észrevételei piritgatának meg eddig gyakran bennünket. — 'S mind ezeknek mimagunk, kik a' pallérozott nevezetet követeljük, 's haladás fiainak kívánunk nevezetelni, valánk egyedüli okai. Büszkeségből e? vagy tekintetünket csökkenteni nem akaró népszerűtlen féltésből? vagy csupán hideg részvétlenségből? vagy végre bármilly üdvös terv valósittatása fölötti kéteskedésből? nem tudom, egyébiránt mindenikünk ez alapos okokból válaszsza magának a' rá illőt, nem akaránk, de nem is valánk képesek, a' nagyszámu közép osztálynak, a' mivelődésre 's pallérozódásra alkalmat nyújtani. — Hála az égnek! a' felvilágosodás, müveltség 's hasznos vállalatok létesítésének vágya, — küzdve bár most is, néhány elfogult egyed rágalommal, kiszegze győzelmi zászlóját, 's létesült városunkban, — csak két pengő forintnyi részvény évenkénti fizetése mellett —, egy naponkint növekedő, és már eddig is 300nál több tagot számláló, „polgári casinó” czim alatti egyesület. Miről az eddig röviden közölttekhez még ezeket fölvilágításul 's jellemismértetésül. A' már előre elindított aláírási-ívre nevéket följegyzett részvényesek, szép számmal egybegyűlve, igazgatóságot választandó első gyűlésüket, a' Fehér ló vendégfogadó tánctermében, ez év első vasárnapján tarták, melly alkalommal elnökjökül választattak ügyvéd gyarmati Tar Károly és tbiró Kalmaucz helyi Gábor, független-állású, derék lakostársaink, kik is, a' köz örömmek jelei közt, érzékeny köszönetet mondva, széküket elfoglalván, elnökségök alatt felkiáltással 24 tagból álló igazgató választmány, egy pénztárnok, 's két jegyző választottak. A' választmány első ülését Vizkereszt napján tartá, mellyben az egyesület szállása iránti szerződés, a' nevezett vendégfogadó mostani, minden szépre 's jóra ön-áldozattal is törekvő haszonbérlejtővel Reithstötter Jánossal, (kit a' köznép Rác. Péternek nevezett el) két hó hiján, három évre megkötötték; mi szerint az egyesület szállása, az említett Vendégfogadó elkülönzött alsó bal, 5 szobából, — mellyek hátrá inkább terem, mint szoba nevet érdemel — álló osztálya leend. A' további munkálkodás tárgya az alapszabályok fölötti tanácskozás, 's azok kidolgozása volt, mellyek részint ön körülményinkből meríttetek, részint pedig, hozzánk illesztve, a' pesti, kassai, bihari 's idevaló-, melly ezen-tül is, míg csak a' sors feletle pálcáját nem törendi el, fen fog állani-, casinók könyveiből kölcsönözöttetek. Ezen alapszabályok megrostatlása, 's helyben hagyása végett, az egyesület már illoleg rendezett szállásán, m. hó 10kén közgyűlés tartott, mellyben azok, a' teljes számmal egybegyűlt részvényesek által, elfogadtattak 's több casinó példájára, a' tagok névsorával együtt, annak idejében kinyomatni rendeltettek. Előfordult ezen gyűlés folytán az egyesület czimje is 's egy tag a' „polgári” nevezetet, „nemzeti” ohajtá változtatni, mire egy szolgabíró, nem gondolván a' casinók fő elvével, melly személyi közti különbséget nem ismer, azt felelte: „hogy ő, mint oklevéllel el-látott hites polgár úgy lett taggá, 's azt tartja, hogy „csupán a' hites polgárok lehetnek valdó tagok, a' többi pedig csak ezek által megszenvedett részvényes”; mire, megmondolván azt, hogy a' szónok csak két hetes polgár, 's hogy e' napokban oklevelét mindenütt fitogtatta, nagy nevetés; sőt az elv képtelensége, 's a' miatt, hogy a' polgári veszélyes aristokratia borzadalmas eszméjét e' ferde előadás fel találja valakiben ébreszteni, méltó elégtelenség is mutatkozván, a' történnékedvetlenséget első elnökünk, azon nyilatkozással, hogy: „mindnyájan egy haza polgári vagyunk, 's minden, kinek városunk java, 's előhaladása szíven fekszik, méltó a' „polgár” nevezetre, ügyesen megelőzte; melly előadást általános helyeslés követvén, a' „polgári” nevezet meghagyatott. Berekeszté a' gyűlést tisztelt elnökünk azon indítványra, hogy — mivel ezen egyesület ugy is a' casinó társalgáson kívül, hasznos és jótékony vállalatok létre hozását tüzte ki főczéljaul, közelítsenek e' nemes czél eléréséhez mindjárt az által, hogy — különben is meglehetősen mennyiségű fölös-lege levén már jelenleg az egyesületnek, hozzák létre az utcánkénti köidulás raegszüntetését; mit is érzékeny méltánylással fogadván a' jelen voltak a' biztosság, egy e' tárgyban javaslatnak, a' városi hatóság közbejöttével leendő, minielelőbbi késztetésre, megbízatott. — Milly üdvös hatású leend ez egyesület városunkra, csak az tudhatja, ki bennünket közelebről ismert, 's ismerte azon, mármár lerontott, közfalat, melly az előbbelők 's a' közép osztály közt eleitől fogva volt. Engem részemről, 's úgy hiszem minden jökeblüt, valahány-szor az egyesület teremeibe lépek, ellenállhatlan örömrzet száll-meg, látván mint használják, 's az eddig család szűk körbe vonult, 's most már naponkint fölös számmal meg jelenő becsületes lakostársink, érezve milly irányt kell magga elé tüzni a' haladás fiainak, az előttük nyílt alkalmat; mint fekszik szíven minden részvényesiek, hogy ezen, — néhánynak alacsony értékű származott hamis rágalmi által korhelykedés 's borozás gyűlhelvévé alacsonyított, csak most született, de még is hamar fejlett korra jutott egyesületnek becsületét fentartsa, 's annak vi rágoztatását töle telhetőleg munkálja. Engedjen is a' gondviselés egyesületün knek tartós, igen igen tartós, fenmaradást, hogy annál több jót, szépet és hasznost hozhasson létre! — A' mult télelő közepén ránk ijesztett 16—17 foknyi hideg, az év végivel lágyabb időre fordult, szerencse, hogy csendes, szél nélkül, 's napok alatt uralkodott, így is lett ugyan a' vidékben egy két szerencsétlen vándor áldozatja; — a' farkasok is némelly falvakban leg-

inkább a lovakon, tetemes pusztítást követtek el; egyébiránt a rendelkezések, azok üldöztetésére Biharmegye részéről, mint hallatszék, már kiadatvák. — Mig jó szánutunk volt, addig soha nem tapasztalt élénkség mutatkozott a csörgő, pattogó, nagy számú vidám szánázók közt. — Színészetünk, mint fenebb említett, mellynek személyzetét a szorgalmas Keszinén, Telepin, Körösön és nejein kívül, néhány, már a Thalia titkaiba beavatottaknak képzelgő, kezdők alakítják, igen gyenge lábon ingadoz, s ha az említettek magukhoz hasonló jó tagok szerzésén nem fognak igyekezni, ne ütközzenek meg s ne bennünket vádoljanak részvéttelenségről, ha bevételük a kiadást nem fődözendí. — Piacunknak szinte közepén, a kis templom irányában, mult nyáron elkezdett artéziai kút furatását, a munkájában csinos rendszerent méltán ügyes nevet érdemlő Steller László e napokban ismét kezdé s már 30 ölnyi mélységre haladt. — A városunkhoz képest szólv a nagyszerű városház falai már fenállnak, s a Szolnokban készült tető felrakásán is, onnan jött ácsok dolgoznak. — A farsangi multságokra szép, s lelkes hajadoninknak, — (kik közül mult évben Hymen tizennyolczalt parancsolt által kétes jövedőjü bírodalmába, még pedig kilencznek, s ezek közül öt Theréziának ugyanannyi Károlyt rendelvén társul. — A Jelenkor f. évi 6ik számában megjelent a helybeli ref. collegium ügyeit tárgyzó cikkely, kezdete czifra szavai ellenére is, semminél alig alig tudat többet a közönséggel, holott az ezen gyűlésben a collegium pénzalapítványai biztosítására tett indítványok annál hamarabb életre lépnének, ha — némelly hozzá szavazattal bírónak öző szükkeblőségök a nyilvánosság által megrebbentvén — minél kevesebben fognának találkozni, kik azon czélirányos biztosítási eszközök életbe hozatását ellenzenék. A tárgy bővebb megérthetése végett szükséges a köv. tudni: az egyházkerületi közgyűlések most valódi nyilvános, köz gyűlésekké lettek az egyházkerület hatósága alá tartozó ügyek elintézésire nézve; ezen gyűléseken minden müvelt férfi megjelenhetik, szavazattal azonban csupán az illető egyházi s világi ülnökök bírnak. A világi ülnökök a hatalmas ref. hitvallású földesurak, az ezen egyház intézeteinek ügy nevezett pártfogóji közül választatnak s neveztetnek ki. Ezen urak pártfogókat megválasztatván, s pártfogóknak neveztetvén, az egyházkerület ügyei előmenetele s virágzásának pártolása volna természetesen kötelességök; ezt azonban nagyára felejtik. A collegium ügyeinek kormányzása, s így a mi legfontosb, pénztárai, kezeltetése az egyházkerület alatt áll; de az, hogy mikép kell azon kezelésnek történni s különösen a pénztárból adandó kölcsönzések s fizetéseknek? igen határozatlan állapotban van. Egyik s másik vezértag is ad ki utalványokat a pénztárnoknak; nincs kizárólag megállapítva valamely biztos mód, vagy rendszer a kölcsönadások miképi s egyedül kik általi kirendelhetésire nézve, és így megtörténik, hogy egy egyes tag nagyobb összevről rendelkezik, mint a collegium gazdálkodási ügyeivel foglaltos gazdasági gyűlés. Ennélfogva, legelsőbb is azt kellene megállapítani: hogy a collegium pénztárából kölcsönvenni akaró hova, s milylen bizonyítványokkal ellátva folyamodjék ezen akarátja megnyerhetése végett? s hogy a pénztárnok kinek vagy kiknek utalványira legyen köteles a keze alatti pénztárból pénzt adni? Továbbá nem elég a pénzt kölcsön kiadni; hanem azt szükség biztosítani s haszonhajtólag pontosan jövedelmeztetni is; e végett az említett egyházkerületi közgyűlésen azon indítvány tétetett, hogy minden a collegium pénztárából felveendő kölcsön tünstint tábláztassék be (mint a kegyes alapítványi s m. akad. hitelezvényeknél) s hogy ezután az egyházkerületi tanácsnak (kijelölendő) ülnökei a collegium pénztárából kölcsön pénzt ne vehessenek föl (mint a m. akad. igazgató tagjai.) De a már talán minden pénztárnál szabályul vált indítvány alig talált pártolóra, s így keletbe hozatása továbbra haladt; miből eléggé nyilvános hogy az ügy nevezett pártfogók némelly része, tán főkép saját zsebet pártfogolja. Megérdemli, hogy egy pillanatot vessünk a kölcsönök s ezek kamatinak kezelésire is. A pártfogók felkérlik a pénzt, azonban a kamatfizetés eszközbe sem jutván, több évi várakozás után a fizetés iránt megszóllítatnak. Ekkor a pártfogó megharagszik, hogy mikép merik őt megszóllítani, miért is mintegy pártfogása megtagadásával fenyegetőzik; ekkor gyöngédséggel v. méltalombul (discretio) ismét várakoznak az adásra, de ez nem mozdulván tartozása lerovására ujjal felszóllítani kénytelenek; azonban ez sem használnván végre elhatározzatik, hogy az adóst törvénybe kell idéztetni. Az adós erre addig jár kel, míg ujjal időhaladékot nyer; s ez így megyen mondhatni majd végtelenül, úgyhogy jelenleg százezer v. ez. ölnyi kamatja van csak kün a collegiumi pénztárnak, mondhatni nagyára pártfogóinak kezei közt! Teljes remény van azonban, hogy a mostani m. segéd-főgomdnok a collegium szellemi gyarapítására annyira fontos pénztárt minélelőbb rendbe hozatandja; a minthogy már ki is dolgoztatott: mennyire mennek a collegium számára tett alapítványok; s most annak tisztába hozatása van elrendelve: hogy az alapítványok alapítóik által micsoda czélra tétettek. Ez érdekes tárgyról annak idejében értesítendjük a közönséget.

De b r e z e n febr. 4én. Tegnap választatott meg nálunk a kereskedőség által, melly itt három társulatra (u. m. fűszeres és vasáros kereskedők s ügy nevezett kalmárookra) oszlik, a helybeli váltótörvényszékhez a két kereskedő ülnök. E választás a köz kedvességű Vass Benjamin táblai ügyvédre, ki egy szersmind az itteni kereskedő Radl társaságnak tagja, és ns Radl József-re esett. — A váltó törvényszék ülései ma nyitattak meg. A sz. lélek szokás szerinti segítségül hivatása után, a váltótörvényszék tagjai, a helybeli kerületi kir. tábla tagjai, ügyvédi karja s más egyéb rendü hallgatóság előtt tétvék le a hitet; először a törvénytudó ülnök (Reviczky Dienes ülnök betegsége miatt távol volt) az elnök előmondása után; azután a kereskedői ülnökök s a tollnok, Karap Sándor ülnöktől, s végre az iktató s írnök a tollnoktól esketve, ez utóbbi három hivatalbeli titoktartást is fogadván. Ezután az elnök díszes rövidséggel örömet fejezé ki azon: hogy olly jeles férfiak bírótársai, hogy illy tősgyökeres magyar város keblezi a váltótörvényszéket, melly

az idős testvér kerületi kir. táblának is lakhelye; majd arról tett szót: vajjon hasznos é a váltótörvény az olly természetű statusban mint a miénk; s végül a törvényszék tagjait hivatásukban szorgalmas eljárásra serkenté. Erre ülnök Karap Sándor válaszolt; felhozá hogy miután az általok megkezdett pályán eddig nálunk senki példaképül nem vezérkedett, terhes leend hivatásuk; majd a váltótörvény három fontos jelleméről a bírói felelősség, a törvényszigorúság s titoktartásról szólott; s végül tisztátsit, s magát az elnök kegyeibe ajánlá. Azután ő felsége parancsa olvastatott fel, mellyben a váltótörvényszéknek munkálkodása elkezdését parancsolja. Végre a sopronyi váltótörvényszék levele olvastatott, mellyben néhány ottani kereskedő aláírási példánya küldetett által. Ekkor az elnök a vendégek megjelenésükért köszönetét nyilvánítván, az ünnepély bevégeződött. — Váltó-ügyvédink, bár a vizsgálatot többen kiállották, az erről szóló bizonyítványt mind eddig ki nem kaphatván, még nincsenek. —

(Fölvilágosító nyilatkozás a m. gazdasági egyesület által m. é. koszoruzott pályáirat ügyében.) Balásházy János ur a m. tud. társaság r. tagja, miután a m. gazdasági egyesület m. é. díjától elesett, jónak találta visszavett pályáiratát saját alá bocsátani, s erre előzetést hirdetni, mi ellen senkinek semmi kifogása nem lehet; azonban a magyar hírlapok mellett szétküldözött hirdetvényében némi állítások foglaltatnak, mellyeket, nehogy a közönséget tévedésbe hozzák, felvilágosítani szükséges. Ugyanis tagadni vagyok kénytelen Balásházy urnak azon állítását, *mintha az ő pályáirata iteltetett volna legjobbnak*. A Jelenkor m. é. 95dik számában kihirdetett ítélet szavai világosan kimondák, miként a kitűzött kérdést *egyik pályázó sem fejtette meg tökéletesen*; azt a 13. számú (Balásházy ur) és a 16. számú (a koszoruzott) csak *megközelíték*; s midőn annak eldöntésébe volt bocsátkozandó a bíróság; mellyik fejtette meg e kettő közül *jobban* a kitűzött kérdést, akkor fődöztetett fel a bírák által, hogy etőtűk a 23. számú pályáiratnak szerzője tudva van, *s ez Balásházy ur*; következéleg a bíróság és pályázók elibe szabott egyesületi határozatok szerint ő nem pályázhatván, a jutalmat vetélytársának kelle odaitélni. — Hogy Balásházy ur nevé s pályáiratát tudatá, vagy is elárulá, hirdetvényében maga is megvallja. Mellőzvéen tehát ennek történetét, mellőzvéen egyebek czáfolatát, befejezésül Balásházy urnak csak azon állítását vagyok még és ismét kénytelen tagadni, *mintha a 16. számú (koszoruzott) pályáirat kinyomatása kétséges volna*; mert az, mihelyt szerzője a fogatkozásokat ki fogja pótolni (s ez iránt nyilatkozása már kezünkön van), haladék nélkül — minden esetre saját alá kerüend. Kacszkovics Lajos s. k. m. gazd. egyes. titoknok, mint pályabírósi jegyző.

A pesti nemzeti casinoi egyesület, alapszabályihoz képest, mult hónap utolsó vasárnapján azaz 31kén s folytatólag másnap tartotta folyó évi teli közgyűlést, nm. Ürményi Ferencz cs. k. bel. tit. tan. ur elnöklése alatt s mintegy 120 tag jelenlétében. Érdekes tárgyai itt következnek. Mindenek előtt 1.) az intézet jelen állapotjáról tétetett jelentés, melly szerint a f. évvel kezdődött 10 eszt. új aláírásra a gyűlés napjaig 425 tag vala feljegyezve. Az egyesület bevétele 1840ben volt: 30110 fr. s 7 kr. Kiadása, rendszerint: 16275 for., s 23 kr.; rendkívüli: 11056 fr. 3 kr. s így összes kiadása: 27331 fr. 26 kr., mellyet behuzván a bevételből, maradt a pénztárban 1841-re: 2778 fr. 41 kr. Ehez adván az intézetnek részint kötelezvényekben részint statuspirosokban levő 44947 fr. 42 kr. tőkét, továbbá a fizetésekkel hátramaradt tagoknál kün levő 26250 fr. tartozásokat (!) a casino mostani valóságos és remélhető összes pénzértéke: 73976 for. 23 kr. mind pengő pénzben. 2.) Igazgatókká 1841re lettek: Forgács Lajos gr., Hajnik Pál (egyszersmind kirendelő) s Károlyi György gr.; választottsági tagokká: Almásy Móricz gr., Bánffy Pál b., Bartakovics August, Bathányi Lajos gr., Benyovszky Péter, Czíglér Antal, Dercsényi Károly, Dübrentei Gábor, Dubraviczky Simon, Eckstein Fridrik, Eötvös Ignác b., Eötvös József b., Erdődy János gr., Fáy András, Festetics Leo gróf, Halbauer János, Havas József, Hegyessy Péter, Heinrich nep. János, Hengelmüller Mihály, Jeszenszky Ignác, Kappel Fridrik, Keglevich Gábor gróf, Laczkovich József, Luka Sándor, Lukács Móricz, Majláth György, Németh István, Örczy György báró, Palásthy Victor, Prónay Albert b., Ráday Gedeon gróf, Rosti Albert, Rupp János, Serényi László gróf, Steinbach Ferencz, Szabó János, Széchenyi István gróf, Szekrényesy Endre, Szeniczey Gusztáv, Szerencsy István, Szilassy József ifj., Teleki József gróf, Trefort Ágoston, Uzovics János, Ürményi Ferencz, Valero Antal, Wagner Sándor, Wenckheim László b., Zichy Miklós gr., Jegyzővé: Tasner Antal. 3.) A nemzeti színházban levő társasági páholy fartása folyó évre is elhatározottat. 4.) A casinóban tartatni szokott hangversenyekre a jövő teli közgyűlésig ismét 1000 pengő forint. 5.) A könyvtár rendkívüli szaporítására hasonlag 1000 pengő forint ajánlatott.

A jász és két kun kerületnek jan. 25kén tartott közgyűlése, a mult országgyűlési 2dik tezik értelmében megajánlott, s az említett kerületekre 719. számmal eső katonai ujonczoknak, milly móddal törtéendő kiállításáról vevé kezdetét. Mivel az eddigi tapasztalás, a jász-kun népek honja és királya javáért katonáskodási készségét eléggé tanúsítá, azon biztató reménnyel, hogy e népben az említett nemes tűz maiglan is lobog, a sorshuzás elmelőztével, az eddig divatozott nemzeti szokás szerint, a szabad beállítás módja határozottat el. S reményünk nem esalt meg, mert alig szólítá fel apát és jászberényi lelkész Stipula József ur, a város szegyházába összesereglett legénységet szülei megnyugtására lélekemelő s kár, szentegyházunk néma falain tul nem hatható, beszédjével a végett, hogy a hazának és királynak szüksége levén katonára, most minden fiatal jászt s kunt ezzé lenni egygyé forrott kötelesség intni, alig ütettét ki a város tágas terén ünnepélyes szertartással a nemzeti zászló, s alig telt el egy pár rövid óra, már is a zászló alatt Jászberény városának 26. s több önként a haza védelmire felállott, fiait lehet szemlélni, vidor ábrázattal s nemes büszkeséggel azt harsogva, hogy ők mindnyájan nádori huszárak lesznek. Csodálni kellene e nemzetnek a most említett ns ezredhez vonzó különös hajlandóságát, ha nem tudnók, hogy ezen ezred nagyrésze jász kun fiből állván, most midőn a jász s kun legény egy részről rokonitól, kedveseitől, s önnönitől kebergve válik el, más részről azok ölelő karjai közé esengve siet. Órák teltével J. Berény részéről folyvást szaporodék az ujonczok száma, mint egyéb kerületi közönségekben is, sőt volt helység, melly másnapra kelve, illetőségén fölül 8 katonajonczot is állított elő, mi oda mutat, hogy szabad nép közt, hála az égnek! erőszakra nincs szükség, s hogy a haza és király felhívó szavának engedelmessékedni előtte szent kötelesség. Ezen közgyűlés alatt olvastatott fel Magyar-

ország szemorvosa Lippay Gáspár urnak hivatalos tudósítása, mely szerint a jász kun kerületek kebliben 7 hónap alatt 23. jász, 17. nagy-kun, 17. kis-kun 9. Heves- és 5. pestmegyei, összesen 70. lakos és világtalan volt orvoslása alatt, kik mindnyájan viszszanyervén említett szemész úr ügyes keze által szemek világát, nem lehetett e' jelentést elérzékenyülve nem hallani, 's a' szenvedő emberiségre illy jótékonyan ható fáradozását ilőleg nem méltányolni, a' minthogy a' jász kun kerületek részről érette jegyzőkönyvileg szives köszönet nyilvánítottatott is. A' szerencsétlen világtalanokkál szelid bánásmódja, minden betegségben sinylőkön segíteni kész indulatja pedig említett orvos urnak Jászberény előtt ismeretes levén, ez mint keblében közkedvességet nyert férfiut szabad polgárai sorába igatá. Az általa szerencsésekké váltak örömkönyvei 's legforróbb ohajtásink kísérek vissza rendeltetési helyére a' derék férfiu 's most már szabad polgártársunkat.

Szepes megye jan. 26dik 's több köv. napjain tartott közgyűlésén, az ujonczállítási rendelkezések után, mellyeknél semmi különös nem fordula elő, felolvastattak Pest, Borsod, Vas, Abauj és Máramaros-megyék levelei a' vegyes házasságok dolgában. A' délutáni négy óraig tartott vitatás folytában, a' kath. papság azt igyekezett megmutatni, hogy a' papi áldás csupán a' szentegyház köréhez tartozik, mellybe a' polgári hatalomnak nem szabad avatkozni. A' protestans szóonokok főképen azon körülményt emelték ki, hogy miután azon kérdés: vajjon az eskető pap, vagy pedig magok a' házasságok alkotják e' házassági szentséget, a' kath. szentegyház által még elhatározva nincsen, megtörténhetik valaha, hogy a' papi áldás nélkül kötött házasságok a' törvény útján, t. i. a' püspöki szentszékek vagy a' Rota romana előtt erőnélkülieknek fognak nyilvánítottatni, miből aztán a' családokban veszélyteljes zavarok támadnának. A' világi katolikusok az ismeretes pásztorlevelekben nem látták sem az 1647: 14. sem az 1791: 26. t. c. zikk. megszegését: csupán egy találatot köztűk, ki, ámbár ő maga sem látott azokban sérelmet, még is az elmék megnyugtatósa végett Ő Felségét kívánta megkéretni, méltóztatnék jövő országgyűlésig is a' papi áldás nélkül kötött házasságokat érvényeseknek 's polgárilag erőteljeseknek kinyilatkoztatni. Végzésé lön, hogy sérelemnek 's így felírásnak helye nincsen, hanem az öt megye levelei csupán tudomásul vétetnek. Másnap ezen végzés elolvastatásakor, két indítvány tétetett: 1), hogy a' végzés a' felszólító öt megyével közöltessék; 2) hogy a' kath. fél értelmében, 's így az öt megyével ellenkezőleg, Ő Felségéhez intéztessék alázatos felírás. Az első indítvány megbukott; a' másik hosszú vitatás után elfogadtatott olly móddal, hogy Ő Felsége kéressék meg, méltóztatnék a' megzavart egyetértést ismét helyrehozni. Harmadnapon a' felírás terve felolvastatván, azon általános kifejezés ellen, *hogy az egyházi szertartásokba a' polgári hatalomnak befolyása nem lehet*, azon észrevétel tétetett, hogy ez az apostoli magyar király jogaival öszeütöközní látszik: de ez elmellőztetett az által, hogy az apostoli magyar király joga éppen az által ismértetik meg, mert tőle kéretik az orvoslás, és így az említett záradék is megmaradt. Más egyéb országos érdekű tárgy e' gyűlésen nem fordult elő, kivevén azt, hogy Szepes megye pecsétje köriratának magyarra változtatására a' kir. engedelem megérkezett. —

(**Gyapjuviszonyok.**) A' politikai események ugy látszik fordulatot okoznak az európai kereskedésben, melly az eddig tapasztalt kárt haszonná változtathatja. Levante és Khina felé tetemesen fog növekedni az angol árukelet, annyival inkább, mivel az újabb események azon roppant terjedékű tartományok népeire méveltség dolgában nem lesznek fontos eredvény nélkül, mi által új szükség támad, melly az európai ipar és kereskedés munkásságát igénylendi. Ha itt szinte Anglia nyer is legtöbbet, a' többi európai nép sem megy el egészen üres kézzel. Főleg a' gyapju-szövetre nézve van jó kilátás, mivel az azon tartományokban eleitül fogva nagyon kapós volt. Hogy annyit nem szállítottak belőle oda, mennyit lehetett volna, annak okát a' kereskedés akadályiban kell keresni. Ezen akadályok nagyobb része most már el van láb elől mozdítva, 's jótékony hatását nem sokára gyakorlandja a' gyapjura nézve. Növekedvén t. i. azon országok közlekedése Európával, növekedni fog az eddig nem volt finom gyapjuszövet-kereskedés, kivált mivel jelenleg olly sokféle mennyiséget 's pedig olly méltányosan szállíthatni oda, hogy csak jobban meg kell azt ismérniök, azonnal erősen fognak utána tudakozódni. Az angol gyárok csak hamar kifürkészik portékáiknak a' vásártért a' legelrejtettebb szögletekben is, miből nagy hihetőséggel következtethetni, hogy jövő tavasszal mindenféle gyapjufaj nagyon kapós lesz. E' mellett a' szárazföldi gyárok készítvényeinek kelete azon egyszerű okból nem fog csökkenni, mivel itt a' versenyzés az angolokkal kevesbül, mi helyt azok előtt más nagyobb és több hasznot ígérő piac nyilik. E' mellett mult évben a' gyapjuszövetek ára Amerikában sokkal jobb volt, mint az előbbiben, miből már magából méltán következtethetni a' gyapjuügy kedvezőbb folyamát. Hogy az ez előtti évben rossz lábon állt, mindenki előtt tudva van, és mégis be van bizonyítva, hogy jelenleg a' meglévő mennyiség éppen nem nagyobb, mint ezelőtt kedvezőbb körülmények közt volt, ugy hogy attul éppen nem tarthatni, hogy ez valami káros hatással lenne az árcsökkenésre. Ebből ujlág azon sokszor elmondott igazságot tanulhatjuk, hogy a' gyapjuteremtés koránsem haladja meg még a' szükségét 's hogy ha néha rendkívüli események keletingást, árcsökkenést okoznak is, az nem sok ideig tart, 's a' nemesített juhok tenyésztése mindig legjutalmas ága még a' mezei gazdaságnak. De itt azon kérdést tehetnek: „ha a' gyapju kelete előtt illy szép jövőndő áll, honnan magyarázhatni meg a' jelenlegi vesztég-esendet és pangást a' gyapjukereskedésben? Mi azt felelhetnök rá: a' kereskedésben ugy van, mint a' természetben, hol a' nagy esendességre, rendszerint zivatar következik. — 1840d. évben az Angliába szállított idegen birkagyapju csupán 186,079. kötegre terjed, 1839d. évben pedig tön a' szállítvány mintegy 205469 köteget! A' tavalyi mennyiséghez járultak névszerint: Németország Magyarországgal 63,276 köteggel, Spanyolország 6842 kr., Ausztrália 44,025 k.; Délamerika 10,004 k.; Keletindia 7611 köt.; Oroszország 10,578 k.; ezenkívül 16,781 köteggel más egyéb kültartományok. (Nemzeti színház.) Pénteken, f. hó 12ikén a' szorgalmas Felbér Mari ja-

vára bérszűnettel adatik „Bájtal“ kedvelt dalmű, mellyben Stoll, hamburgi tenorista, Nemorino szerepét éneklendi. Mind ez, mind a' jutalmazott kedveltsége teli házat reményllet. —

Verebi Végh Antal kir. udvari tan. 's a' hétszemélyes törvényszék közbirája Pesten 1841ki febr. 6kán folyvásti közszolgálatban ritka buzgósággal töltött életének 77dik évében, mellvízkórságban kimult. Tetemei Csuzon Komárommegyében takarítottak el. Béke lebegje körül!

Spanyolország.

(A' papi jószágok eladatnak.) A' madridi hivatalos lap jan. 22ikén 2 kormányrendeletet közle, mellyek szerint: 1) az országos adósság kamattartozási tőkésítetteti fognak, 2) a' világi papság jószágait a' kormány az országos jószágokkal összeforrasztván, azokat nyilvános árura bocsátja 's a' vevők az ár egy részét statuspapirokbán is fizethetik. —

Anglia.

(Parliamentnyitási trónbeszéd.) A' válaszfőirat módosítás nélkül elfogadtatva.) London, január 26kán: „Délutáni 1 órakor 21 álgyulövés jelenté a' királyné kiindultát Buckingham-palotából, ki a' nép örömrivalgái közt szokott kísérettel a' parlamentházhoz kocsizott, hol következő trónbeszéddel nyitá meg az ez évi üléseket: „Mylordok és gentlemanek! Örömmel fogadám a' külföldi hatalmak bizonyításit baráti érzelmeik felől, 's komoly kívánatjokat a' békefontartás iránt. A' keleti állapot sokáig nyugtalanságnak volt oka, 's az általános nyugalom veszélyeztetésének forrása. Baj-elhárításul, mit az ügyek e' helyzetének tovább tartása okozhatott volna, az ausztriai császárral, porosz királlyal, moszka czárral és szultánnal szerződést köték kelet lecsöndesítésire, 's az ozman birodalom teljes függetlensége fontartására, ez által pedig az európai béke szilárdabb megalapítására. Parancsot adék e' szerződésnek Önök elibe terjesztésire. Örömmel látom magamat képesnek, Önök előtt ki-fejezhetni, hogy e' kötelezések teljesítésire használt rendszabályokat kitünő siker kísérte, 's bizton reménylem, hogy azon czélok, miket a' szerződő hatalmak szemügyre vettének, tökéletes teljesülés előtt állnak. Ezen alkudozások folytában tengeri haderőm az ausztriai császáréval, és a' szultán szárazföldi 's tengeri erejével együtt-munkált, 's minden alkalommal szokott ügyességét 's bátorságát tanusítá. Mivel szükségesnek tartám Khina partvidékire katonaságot 's hajóhadat küldeni, elégtételt 's kárpótlást követelés végett azon bántalmakért, miket néhány alattvalóm ellen a' khinai császár tisztviselői elkövettek, valamint szinte azon méltatlanságokért is, miket koronám egyik meghatalmazottjának szenvedni kelle, egyszersmind meghatalmazottakat nevezék ki ez ügyek iránt alkudozás végett a' khinai kormányal. E' meghatalmazottak, legújabb hírek szerint, alkudozásban állnak a' khinai kormányal, 's nagy megnyugvásomra szolgálánd, ha azon kormány saját jogérzete által is hajló leend ez ügyet békés eszközök útján gyors kiegyenlítésre juttatni. Spanyolország 's Portugália közt komoly meghasonlás történt azon szerződés végrehajtása miatt, mit ezen két hatalom 1835ben a' Duero folyamoni hajózhajtás ügyében kötött. Azonban, közbenjárásomat mind a' két nép elfogadá, 's reménylem, hogy mindkettejőkre nézve illő föltételek alatt kibékülést fogok köztük eszközölhetni. Az argentinai és hayti republicákkal szerződést köték a' rabszolgakereskedés elnyomatására, mit Önök elibe terjesztetni parancsoltam. Uraim az alsóházból! Parancsot adék az évi költségvetés Önök elibe terjesztésire. Bármi mélyen érzem, milly fontos a' megmaradás a' gazdaság takarékosági elvei mellett, mégis köteles vagyok Önöknek ajánlani, hogy a' nyilvános szolgálat szükségéi fődözésiről illőn gondoskodjanak. Mylordok és uraim! Haladék nélkül rendszabályokat fognak Önök elibe terjesztetni, mellyek gyorsabb és hatályosb joggyakorlásra czélzanak. E' tárgy életbevágó fontossága elég arra, hogy magának Önök gyors és legkomolyabb figyelmét biztosítsa. Azon biztosak meghatalmaztatása, kik a' szegényi törvények javítására nevezettek ki, ez év végivel megszűnnek. Bizonyosan hiszem, miszerint Önök olly törvényhatározásokra, mellyek a' polg. társaság jóllétét olly mélyen érdeklik, legbensőbb figyelmöket fordítandják. Teljes bizalommal folyamodom mindenkor parlamentem tanácsához és segélyéhez. Bizom Önök bölcseségiben 's hő hazafiságukban, 's alázattal könyörgök az isteni gondviseléshez, hogy minden tanácskozásikat ugy vezérelje, miszerint azok az erkölcöség 's vallás nagy érdekeit előmozdithassák, a' békét biztosítsák, 's fölvilágosult törvényhozás által alattvalóm minden osztályinak üdvét 's jóllétét előbbre vezérelhessék.“ E' beszéd fölolvása után a' királyné Albert hggel azonnal visszatért palotájába. A' válaszfőirat vitatásakor a' felsőházban Brougham l. élesen kárhóztatá a' jul. szerződést, mivel miatta majd komoly meghasonlás támadt Franciaország és Anglia közt, mire Melbourne azzal nyugtatá meg a' házat, hogy minden politikai iromány előterjesztésit ígerte, mi által tökéletesen vélte kielégíthetendőnek a' parliament várákozását.

Legújabb: Paris megerősítettését ellenzők száma növekszik a' követházban elannyira, hogy e' tárgyra nézve még a' miniszterség meghasonlása 's egyenlensége is megtörténhetik, Soult másod nyilatkozata pedig még nagyobb vérszemet adott az ellenfélnek közbe szólalásokra. — A' pápa követe nyilvános ellenovást intézett Bernhez mint követségi előhelyhez az aargai szerzetes zárdák eltörlesztése miatt. — A' moszka sergek öszpontosulását Lengyelországban némelylek könnyebb 's olesőbb élelmézzel örvézik, minthogy közép-Russziában a' tavalyi aratás igen silány volt. — Ibrahim csakugyan megkezdé már visszavonulását Damaskusból két csapatban, egyik Szoliman b. vezérlete alatt a' nagy sivatagnak vette útját; másik Ibrahimé alatt Gaza felé a' hegysegnek; de minden nap söt óránként gyérül serge a' sok szökevény miatt. Damaskusból elindult előt meg számos elpártolt beduin nemzetségnek hozzá visszahóduló irományit kapta meg vigasztalásul.

Gabonaár: Febr. 9kén: tisztabuza: 195 — 164; kétszeres: 148; rozs 130 — 126; árpa: 108; zab: 88 — 83; kukoricza: 110 — 102. pesti m. v. garas. — Mult számunk 42 lapja első hasábi 5 sor. dec. helyet. olv. apríl.